

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 236/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Szabóovou, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Okresného súdu Nitra sp. zn. 33 Tk 1/2016 z 18. januára 2016 o nariadení hlavného pojednávania v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tk 1/2016 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv

podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 33 Tk 1/2016 z 18. januára 2016 o nariadení hlavného pojednávania v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tk 1/2016 (ďalej aj „rozhodnutie okresného súdu o nariadení hlavného pojednávania“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti v podstatnom uviedla, že bola uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp 38/2014 zo 16. mája 2014 vzatá do väzby podľa § 72 ods. 1 a 2 Trestného poriadku z dôvodu § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, pričom väzba jej začala plynúť dňom zadržania, t. j. od 13. mája 2014.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Levice (ďalej len „prokurátor“) podal 16. októbra 2015 okresnému súdu obžalobu proti sťažovateľke (a ďalším spoluobžalovaným) pre obzvlášť závažný zločin poisťovacieho podvodu podľa § 223 ods. 1 a 3 písm. c) a 5 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona.

Uznesením okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tk 2/2015 z 24. novembra 2015 bola vec sťažovateľky postúpená Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“), pretože okresný súd dospel k záveru, že na jej prerokovanie nie je vecne príslušný (spis bol postúpený 15. decembra 2015). Špecializovaný trestný súd uznesením č. k. PK-1 T/392015-11248 zo 17. decembra 2015 rozhodol o svojej nepríslušnosti na prerokovanie tejto veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2 Ndt 27/2015 z 11. januára 2016 rozhodol, že súdom príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v predmetnej veci je okresný súd, ktorý konanie v tejto veci vedie pod sp. zn. 33 Tk 1/2016.

Zákonná sudkyňa v predmetnej veci 18. januára 2016 nariadila hlavné pojednávanie, určila jeho termín, rozsah a spôsob dokazovania a oznámila ho príslušným osobám. Okresný súd postupom podľa § 243 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol podľa § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku, a to napriek tomu, že vytykané vady prípravného konania (neskončenie vyšetrovania, neoboznámenie sa s výsledkami znaleckého dokazovania v prípravnom

konaní a vyjadriť sa k nim, návrh na doplnenie vyšetovania atď.) podľa sťažovateľky odôvodňovali a pripúšťali postup podľa § 243 ods. 3 a § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že proti rozhodnutiu podľa § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku zákon neposkytuje žiaden opravný prostriedok a ide o rozhodnutie, ktoré nemá formu uznesenia ani rozsudku.

Hlavné pojednávanie v predmetnej veci sa začalo 26. februára 2016. Okresný súd na hlavnom pojednávaní konanom 7. marca 2016 doručil sťažovateľke a ďalším spoluobžalovaným „*znalecké posudky znaleckej organizácie [REDAKOVANÉ] č. 98/2015 z 30. 9. 2015 v rozsahu 412 strán, a znalecký posudok rovnakej znaleckej organizácie č. 14/2016 z 15. 02. 2016 v rozsahu 415 strán*“, ktoré boli vyžiadané uznesením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúrou, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Západ v Nitre o pribratí znaleckej organizácie z 18. novembra 2014 (ďalej len „uznesenie z 18. novembra 2014“).

Sťažovateľka tvrdí, že pri oboznámení sa s výsledkami vyšetovania po jeho skončení nebol znalecký posudok úplný. Znalec na hlavnom pojednávaní nebol vypočutý napriek neúplnosti podaného znaleckého posudku, a preto sťažovateľka nemohla v prípravnom konaní využiť právo vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, čím došlo k závažnému porušeniu jej práva na obhajobu a zásahu do ňou označených práv.

Z uvedeného je podľa sťažovateľky zrejmé, že znalecké dokazovanie nariadené uznesením z 18. novembra 2014 „*nebolo ku dňu preštudovania vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetovania podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku ukončené, keďže v zmysle uloženej úlohy bolo od znaleckej organizácie požadované vyhodnotenie celkovo 72 udalostí, a znalecký posudok č. 78/2015 neobsahoval odpovede na všetky uložené úlohy*“.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že v návrhu na podanie obžaloby ČVS: PPZ-629/NKA-FP-ZA-2013 z 11. septembra 2015 «*na strane 66 je znalecký posudok č. 78/2015 uvedený v zozname vykonaných dôkazov. Na strane 68 sa návrh na doplnenie znaleckého dokazovania (znaleckého posudku 78/2015) zamieta s odôvodnením, že „znalecké skúmanie*

je vykonávané "... Aj tento dokaz svedčí o procesne neprípustnom postupe, keď v čase, kedy je „znalecké skúmanie vykonávanie“, považuje sa vyšetrovanie za skončené.».

Podľa názoru sťažovateľky, keďže znalecké dokazovanie nariadené v prípravnom konaní nebolo ukončené podaním úplného (v zmysle kompletného, vyhovujúceho úlohám uloženým v uznesení z 18. novembra 2014) znaleckého posudku a ani znalecká organizácia nebola požiadaná o jeho doplnenie podľa § 146 Trestného poriadku, nie je možné vyšetrovanie v predmetnej veci hodnotiť ako skončené a výsledky prípravného konania ako postačujúce na podanie obžaloby a taktiež postup orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania nie je možné označiť za formálne správny, plne rešpektujúci práva sťažovateľky ako obvinenej. Sťažovateľka poukázala na to, že znalecký posudok nebol v uloženom rozsahu podaný, resp. predložený ani do dňa podania obžaloby v predmetnej veci. Navyše, v predmetnom konaní došlo i k porušeniu § 145 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého od výsluchu znalca možno upustiť v prípravnom konaní len v prípade, ak nie sú pochybnosti o spoľahlivosti a úplnosti podaného posudku.

Uvedené sťažovateľkou namietané procesné vady podľa nej odôvodňovali vo svojom súhrne postup podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku pre porušenie základného práva na obhajobu, pričom Trestný poriadok ako relevantný a na vec aplikovateľný právny predpis v § 243 ods. 3 pred bodkočiarkou umožňuje súdu rozhodnúť na verejnom zasadnutí, a tomuto oprávneniu korešponduje právo sťažovateľky zúčastniť sa na verejnom zasadnutí a využiť svoje zákonné práva.

Uvedeným postupom okresného súdu v predmetnej veci podľa sťažovateľky došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru.

Sťažovateľka následne poukázala na závery rozhodovacej praxe najvyššieho súdu týkajúce sa definovania závažných procesných pochybení prípravného konania, ďalej na znenie § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ako aj na judikatúru ústavného súdu vo veciach sp. zn. I. ÚS 21/2000 a sp. zn. I. ÚS 74/2001 v súvislosti s nevyhnutnosťou založiť

rozhodnutie vo veci samej na dôkazoch vykonaných zákonným spôsobom, ako aj na závery ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 49/2011, v ktorej došlo k preskúmaniu rozhodnutia všeobecného súdu podľa § 241 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že rozhodnutím okresného súdu o nariadení hlavného pojednávania a jemu predchádzajúcim postupom došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru, zruší uvedené rozhodnutie okresného súdu a prikáže mu v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Tk 1/2016 obnoviť stav pred porušením označených práv, a to opätovným preskúmaním a následným predbežným prerokovaním obžaloby, zakáže okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej práv a prizná jej náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru rozhodnutím okresného súdu o nariadení hlavného pojednávania a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku väd prípravného konania spočívajúcich v tom, že pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania v predmetnej veci podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku po jeho skončení v spise v tejto veci nebol obsiahnutý úplný znalecký posudok, t. j. vyšetrovanie v predmetnej veci nebolo riadne ukončené, a napriek tomu okresný súd v predmetnej veci nariadil na 18. január 2016 predbežné prerokovanie obžaloby. Okresný súd z uvedených dôvodov podľa sťažovateľky v predmetnej veci nemal nariadiť pojednávanie podľa § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku, ale mal obžalobu proti nej odmietnuť a vrátiť veci prokurátorovi, z dôvodu zistenia závažných procesných chýb v predmetnom konaní podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom,

musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv sťažovateľky v prebiehajúcom trestnom konaní vo svojej judikatúre vychádza z právneho názoru, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany základných práv a slobôd môžu zo strany orgánov uplatňujúcich svoje kompetencie v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05). Právomoc ústavného súdu zasahovať do rozhodovania v štádiu prípravného konania je daná len výnimočne, a to vtedy, ak rozhodnutím orgánu verejnej moci, jeho opatrením alebo iným zásahom došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré už nepodlieha prieskumu iným orgánom verejnej moci alebo ho nemožno napraviť v ďalšom konaní pred všeobecným súdom (napr. rozhodnutie o väzbe).

Ústavný súd stabilne zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné sudy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Zákonné predpoklady na ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy v priebehu trestného konania vytvárajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku.

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku môže obvinený od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať

a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj na správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Predmetná vec sťažovateľky sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v štádiu po podaní obžaloby pred prvostupňovým súdom rozhodujúcim vo veci – pred okresným súdom. Z toho vyplýva, že podaním obžaloby sa začalo konanie pred súdom. Za takejto situácie okresný súd, ktorému bola podaná obžaloba je povinný skúmať ústavnosť a zákonnosť konania predchádzajúceho podaniu obžaloby, a to tiež so zreteľom na dodržanie základných práv a slobôd v prípravnom konaní. Okresný súd má podľa Trestného poriadku aplikovateľného na tento prípad celý rad účinných procesných nástrojov, ako zabezpečiť nápravu prípadného porušenia základných práv a slobôd v prípravnom konaní, ak dospeje k záveru, že boli porušené. Sťažovateľka má navyše proti rozhodnutiu prvostupňového súdu – okresného súdu k dispozícii ďalší opravný prostriedok, ktorým je odvolanie.

Sťažovateľka teda uplatnením svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecnými súdmi (IV. ÚS 100/09).

Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v trestnej veci sťažovateľky do právomoci všeobecných súdov. Sťažovateľka si môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa porušenia ňou označených práv priamo pred

okresným súdom v rámci konania o merite veci (o vine) a následne zákonom dovoľeným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Ústavný súd ešte vo vzťahu k poukazu sťažovateľky na právne závery ústavného súdu vyslovené v jeho rozhodnutí vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 49/2011 považuje za potrebné uviesť, že toto rozhodnutie bolo ojedinelým v inak konštantnej judikatúre ústavného súdu plne akceptujúcej princíp subsidiarity.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2016